

**Квартално пословање  
привредних друштава,  
2012.**

Резултати статистичког истраживања СБС-03

**Издавач:**

Републички завод за статистику  
Београд, Милана Ракића број 5

**За издавача:**

проф. др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији  
обавезно је навођење извора.

## Садржај

<b>Део I: Основне карактеристике истраживања СБС-03</b> .....	5
1. Методолошке основе истраживања .....	5
1.1. Циљ истраживања .....	5
1.2. Садржина.....	5
1.3. Дефиниције обележја .....	6
1.4. Обухват и извештајне јединице.....	7
1.5. Извори података .....	8
2. Основне карактеристике узорка.....	8
3. Реализација узорка .....	10
<b>Део II: Резултати истраживања СБС-03 за 2012. годину</b> .....	14
1. Резултати истраживања .....	14
1.1. Пословни приходи .....	14
1.2. Пословни расходи .....	18
1.3. Инвестиције.....	22



## Део I: Основне карактеристике истраживања СБС-03

### 1. Методолошке основе истраживања

#### 1.1. Циљ истраживања

Квартално структурно истраживање о пословању привредних друштава (СБС-03) спроведено је у 2012. години као редовно истраживање у циљу обезбеђивања података о кварталној динамици резултата финансијског пословања привредних друштава (пословни приходи и расходи, залихе и инвестиције), као и о променама у структури економских активности у области нефинансијске пословне економије.

Ови подаци се користе и за обрачун кварталних макроекономских агрегата.

У овом радном документу дате су методолошке основе, укључујући основне карактеристике узорка, и најзначајнији резултати истраживања за 2012. годину.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

С обзиром на то да је циљ истраживања праћење динамике финансијских резултата пословања привредних друштава на кварталном (текући квартал / претходни квартал) и годишњем нивоу (текући квартал / исти квартал претходне године), у овом документу анализирани су одговарајући квартални индекси.

Од 2011. године подаци се објављују у складу са Законом о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 104/09) и Уредбом о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/09) – КД (2010). Прерачун података за раније периоде урађен је тзв. микроприступом, тј. додељивањем нове шифре делатности на нивоу већ изабране статистичке јединице и поновним оцењивањем. Ово треба имати у виду приликом коришћења публикованих индекса који за базу имају период пре 2011. године. Основне карактеристике прерачуна и прерачунате серије индекса укупних пословних прихода и пословних расхода по КД, за период 2008–2010, објављене су у едицији *Радни документ*, у свесци број 76, као и на веб-сајту Републичког завода за статистику ([www.stat.gov.rs](http://www.stat.gov.rs)).

#### 1.2. Садржина

Образац СБС-03 састоји се од пет табела. Поред њих, овим обрасцем прикупљени су и подаци за Квартално истраживање о промету и новим наруџбинама у индустрији (ИНД-02), чији се резултати не објављују у овој публикацији. Основна обележја за која се прикупљају подаци су:

**Пословни приходи** – приходи од продаје робе, производа и услуга (укупно и на иностраном тржишту); приходи од активирања учинака и робе; приходи од премија, субвенција, дотација, регреса и сл.; други пословни приходи.

**Пословни расходи** – набавна вредност продате робе; трошкови утрошеног материјала; трошкови зарада и накнада зарада и остали лични расходи; трошкови производних услуга; нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и трошкова доприноса.

**Залихе** материјала; недовршене производње; готових производа; робе.

**Број запослених** – квартални просек.

**Инвестиције у материјална основна средства (нова и половна)** – грађевински радови; опрема с монтажом (домаћа и увозна); основно стадо и дугогодишњи засади; земљиште.

### 1.3. Дефиниције обележја

**Пословни приходи** представљају вредносно (новчано) изражен резултат пословања пословног субјекта. Они се увек односе на одређени период (месец, квартал, годину). Обухватају: приходе од продаје робе, производа и услуга; приходе од активирања учинака и робе; приходе од премија, субвенција, дотација, регреса и сл. и друге пословне приходе (приходе од закупнина, чланарина, тантијема и лиценцих накнада и остале пословне приходе). Исказани су без пореза на додату вредност.

*Приходи од продаје (промети)* чине део пословних прихода и представљају вредност прихода од продаје робе, готових производа и извршених услуга који су остварени како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

*Приходи од активирања учинака и робе* чине део пословних прихода и представљају вредност која је остварена активирањем или потрошњом робе, производа и услуга за сопствене потребе пословног субјекта.

*Приходи од премија, субвенција, дотација, регреса и сл.* чине део пословних прихода и представљају вредност коју је пословни субјект остварио од премија, субвенција, дотација, донација, регреса, компензација, од повраћаја пореских дажбина и по основу условљених донација.

*Други пословни приходи* су део пословних прихода и представљају вредност коју је пословни субјект остварио од закупнина (земљишта, погонске опреме, транспортних средстава и инвентара, пословног инвентара и др.), чланарина (од пословних удружења и др. чланарине), од тантијема и лиценцих накнада (по основу: патената, накнада по основу жигова, ауторских и осталих права).

**Пословни расходи** представљају вредносно (новчано) изражене трошкове пословања пословног субјекта и увек се односе на одређени период (месец, квартал, годину). Обухватају: набавну вредност продате робе; трошкове материјала; трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе и накнаде; трошкове производних услуга; и нематеријалне трошкове, осим трошкова пореза и трошкова доприноса.

*Набавна вредности продаје робе* представља вредност робе и некретнина набављених ради препродаје.

*Трошкови материјала* представљају вредност утрошену на набавке материјала за израду сировина, основног и помоћног материјала, режијског материјала и горива и енергије.

*Трошкови зарада и накнада зарада и остали лични расходи* представљају вредност утрошену на исплате зарада запосленима, пореза и доприноса које послодавац уплаћује на име тих зарада; исплате другим лицима која нису запослена (накнаде по уговору о делу, по ауторским уговорима, по уговору о привременим и повременим пословима и др.), као и остале личне расходе и накнаде (отпремнине за одлазак у пензију, јубиларне накнаде, дневнице за службене путеве, теренски додаци и сл.).

*Трошкови производних услуга* представљају вредност утрошену на производњу услуга као што су: израда учинака, транспортне услуге, услуге одржавања, трошкови закупнина, трошкови сајмова, рекламе и пропаганде, трошкови истраживања итд.

*Нематеријални трошкови* представљају вредност трошкова непроизводних услуга (здравствених услуга, адвокатских услуга, рачуноводствене ревизије, услуге консалтинга, обезбеђења, стручног усавршавања кадрова итд.); трошкова репрезентације; трошкова премија осигурања (основних средстава, залиха, запослених итд.); трошкова платног промета (провизије и друге накнаде банкама, трошкови гаранција, коришћења банкарских кредита и др.); трошкова чланарина; трошкова пореза и трошкова доприноса.

**Залихе** су облик обртних средстава. Њихова вредност је новчано изражено стање на одређен дан (тј. стање првог и стање последњег дана извештајног квартала). Ту спадају залихе: материјала, недовршене производње, готових производа и робе.

**Број запослених** (квартални просек) представља број особа које раде у пословном субјекту, имају уговор о запошљавању и плаћене су за свој рад. Број запослених обухвата све особе које се налазе на платном списку, укључујући и оне које раде код куће, приправнике, плаћене власнике и плаћене чланове породице, лица која су привремено одсутна, она која не раде пуно радно време, привремене и сезонске раднике. Не обухватају се неплаћени власници и неплаћени чланови породице, лица која су ангажована посредством агенција за запошљавање, као ни лица одсутна на неодређено време (дуготрајна боловања, војна служба и сл.).

**Инвестиције у материјална основна средства (нова и половна)** представљају вредност уложу у набавку средстава која имају век употребе дужи од једне године, укључујући и непроизведена материјална добра као што је земља. Ове инвестиције обухватају: грађевинске радове (стамбене зграде и остале грађевине и зграде); опрему с монтажом (транспортна средства; уређаји, машине и остала опрема); основно стадо и дугогодишње засаде и земљиште.

Купљена основна средства вреднују се по набавној цени, док се сопствена производња основних средстава вреднује по трошковима производње, тј. цени коштања.

У набавну вредност инвестиција укључени су: цена произвођача, трговинска маржа, транспортни трошкови, трошкови монтаже, трошкови израде студија, пројеката, инвестиционих елабората, експертиза, техничког прегледа, преноса власништва, као и сви индиректни порези, таксе и накнаде. Порез на додату вредност (ПДВ) није укључен у ову вредност, осим у случају када пословни субјект нема права на одбитак претходног пореза.

У вредност инвестиција укључена је и вредност основних средстава која су набављена путем финансијског лизинга, као и вредност основних средстава добијених без накнаде од дародаваца из земље и иностранства.

Обухваћене су и све значајније поправке, реновирања и побољшања која продужавају век коришћења или повећавају производни капацитет основних средстава. Не обухватају се трошкови текућег одржавања и инвестиције у нематеријална добра.

Инвестиције у **нова основна средства** обухватају вредност набавки оних основних средстава која нису до сада била предмет купопродаје између непосредних корисника тих добара.

Инвестиције у **половна основна средства** обухватају вредност набавки основних средстава која су само мењала власника, тј. нису набављена непосредно од извођача грађевинских радова, произвођача опреме или произведена у сопственој режији. Овде се обухвата и вредност набавке и откупа земљишта.

#### 1.4. Обухват и извештајне јединице

Обухват извештајних јединица представља скуп економски активних субјеката ангажованих у производњи и продаји добара и услуга за тржиште, тј. оних који су по свом функционисању сврстани у нефинансијску пословну економију. Нефинансијска пословна економија не обухвата секторе К (Финансијске делатности и делатност осигурања) и О (Државна управа и обавезно социјално осигурање) Класификације делатности (2010).

Иако по међународним стандардима нефинансијска пословна економија не обухвата ни секторе А (Пољопривреда, шумарство и рибарство), Р (Образовање), Q (Здравствена и социјална заштита), R (Уметност, забава и рекреација) и S (Остале услужне активности), у овом истраживању обухваћен је тржишни део ових сектора. Предузетници нису обухваћени.

Извештајне јединице су сва економски активна привредна друштва и друга правна лица која су према КД (2010) сврстана у следеће секторе:

- A Пољопривреда, шумарство и рибарство
- B Рударство
- C Прерађивачка индустрија
- D Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром
- E Снабдевање водом и управљање отпадним водама
- F Грађевинарство
- G Трговина на велико и мало и поправка моторних возила
- H Саобраћај и складиштење
- I Услуге смештаја и исхране
- J Информисање и комуникације
- L Пословање некретнинама
- M Стручне, научне, иновационе и техничке делатности
- N Административне и помоћне услужне делатности
- P Образовање
- Q Здравствена и социјална заштита
- R Уметност, забава и рекреација
- S Остале услужне делатности

Пословни субјекти су разврстани према претежној делатности (за извештајну јединицу у целини).

## 1.5. Извори података

Основни извори података за ову публикацију јесу резултати истраживања Квартални структурни извештај о пословању привредних друштава (СБС-03) за 2012. годину. Привредна друштва попуњавају овај извештај на основу законом прописаних евиденција, првенствено на основу финансијског и погонског књиговодства, као и осталих евиденција (пореских, кадровских) и обрачуна.

## 2. Основне карактеристике узорка

Оквир за избор узорка 2012. формиран је на основу скупа пословних субјеката Статистичког пословног регистра (СПР) из марта 2012. који испуњавају следеће услове:

- имају претежну делатност из свих сектора КД (2010), изузев из сектора К (Финансијске делатности и делатност осигурања) и О (Државна управа и обавезно социјално осигурање);
- нису са територије АП Косово и Метохија;
- одговарајућа правна лица (привредна друштва или друга правна лица) предала су завршне рачуне за 2011. годину;
- одговарајућа правна лица нису угашена нити су у ликвидацији, према подацима које води Агенција за привредне регистре (АПР);
- пословни субјекти чија су одговарајућа правна лица по форми друга правна лица задржавају се у оквиру за избор узорка само ако им приход од продаје чини 50% и више од укупног пословног прихода. Уз овај услов треба да важи да је приход од продаје већи од 100 милиона динара, или да је број запослених већи од 50.

Од овако издвојеног скупа пословних субјеката, коначни оквир за избор узорка формира се искључивањем најмањих јединица према промету, из сваке области делатности. Искључивањем најмањих јединица оквир за избор узорка је од око 80 хиљада јединица сведен на око 28 хиљада јединица које учествују са 97% у укупном промету и са 90% у укупном броју запослених (подаци о промету и броју запослених су из СПР-а, тј. према завршним рачунима за 2011. годину).

Стратификација јединица оквира за избор узорка извршена је према делатности, броју запослених и величини промета.

Стратификација према делатности извршена је на 74 класа дефинисаних на основу области 01–82 (из домена СБС-03 истраживања) и на основу четири сектора: P, Q, R и S.

Према броју запослених, јединице оквира разврстане су у две класе:

- са мање од 50 запослених, и
- са 50 и више запослених.

Даља стратификација извршена је према величини промета, тако што су класе јединица, које су дефинисане укрштањем класа јединица према делатности и према броју запослених, подељене:

- на оне са мањим прометом, од којих се бира случајан узорак, и
- на оне са већим прометом, које се пописују.

Граница између пописних и осталих јединица одређена је уз помоћ алгоритма *Hidiroglou*<sup>1)</sup>, за промет као помоћну варијаблу. Задана је тачност од 15% за оцену промета на нивоу класа са мањим бројем запослених и 5% на нивоу класа са већим бројем запослених.

По препоруци Радне групе за рад на интегрисаној бази регионалних података (РЕГИО), Нафтна индустрија Србије (НИС) подељена је на делове различите економске активности. Делови НИС-а су разврстани у посебне пописне стратуме, према области делатности и броју запослених.

<sup>1)</sup> Hidiroglou, M.A. (1986). The Construction of Self-Representing Stratum of Large Units in Survey Design. *American Statistician*, Vol. 40, No. 1.



Приликом припреме узорка коришћена је структура НИС-а из 2010, по којој је он био подељен на девет делова, у коначној обради и оцењивању коришћена је структура НИС-а из 2011. године, по којој је НИС подељен у једанаест делова, са следећим учешћем по групама КД (2010): 1920 – Производња деривата нафте (75%); 4671 – Трговина на велико чврстим и течним горивима (9,49%); 4730 – Трговина на мало моторним горивима (7,47%); 0610 – Експлоатација сирове нафте (4,77%); 7490 – Остале стручне, научне и техничке делатности (1,16%); 7120 – Техничко испитивање и анализа (0,84%); 0620 – Експлоатација природног гаса (0,83%); 4941 – Друмски превоз терета (0,23%); 0910 – Услужне делатности у вези са истраживањем и експлоатацијом нафте и гаса (0,10%); 4612 – Посредовање у продаји горива, руда, метала и индустријских хемикалија (0,07), и 4313 – Истраживање терена бушењем и сондирањем (0,04%).

Укрштањем класа делатности са класама према броју запослених и величини промета дефинисано је 270 стратума, од којих је 136 пописних. Овим стратумима је, у фази припреме узорка, прикључено још осам стратума који садрже делове НИС-а, односно 10 стратума, од момента када је била расположива структура НИС-а према 2011. години.

Алокација узорка је извршена према *Bethel* алгоритму<sup>2)</sup> (*Bethel*, 1989, ISTAT), са унапред заданим планираним грешкама за оцене тотала за промет и број запослених по областима и секторима делатности (табела 1). Додатни домени су дефинисани према спојеним секторима КД (2010), који су исказани у овом документу.

**Табела 1. Планиране границе грешака по доменима, 2012.**

**Република Србија**

Домени	Број домена	Коефицијент варијације (%)	
		за промет	за број запослених
Области делатности 01–82 из домена СБС03 и сектори Р, Q, R и S	74	10	11
Сектори делатности	17	9	10
Спојени сектори	8	8	9

Под овим условима, алоциран је узорак обима 2874 јединице (укључујући 11 делова НИС-а), при чему је 1485 пописних.

Унутар стратума биран је прост случајан узорак секвенцијалном шемом избора уз помоћ перманентних случајних бројева из интервала (0,1) који су придружени јединицама оквира за избор узорка. Случајни почетак за избор узорка био је 0,25. Оцене тотала изведене су по стандардном поступку за стратификован узорак са случајним избором јединица унутар стратума – сумирањем пондерисаних вредности из узорка, при чему је пондер за јединице истог стратума једнак количнику броја јединица у стратуму и броја јединица у узорку. Оцењивање је изведено уз следеће специфичности:

- Првобитни пондери кориговани су за неодговор.
- Стратуми у којима нема јединица у реализованом узорку или има само једна, а планирано је више од једне јединице, спојени су са стратумима исте класе делатности. Стратуми без јединица спојени су са непописним стратумом исте или друге класе према броју запослених. Стратуми са једном јединицом спојени су са суседним стратумом исте области делатности и исте величине (пописни или не). Поступак спајања спроведен је у два корака и генерисане су две врсте пондера – пондери за оцену тотала (након спајања стратума без јединица) и пондери за оцену грешака (након спајања и стратума са једном јединицом).
- У току године нису регистроване интеграције великих јединица из узорка. Промене делатности констатоване на терену коришћене су у оцењивању, а не за измену стратификације.
- Јединице са изузетно великим пондерисаним прометом издвојене су из стратума коме припадају ако им је вредност пондера била већа од један. Њима је додељена вредност један за пондер. За стратуме из којих су оне искључене поново је израчунат број јединица и број јединица реализованог узорка (без тих екстремних јединица) и извршена је корекција вредности пондера.

За детекцију екстремних јединица коришћен је *Hidiroglou* алгоритам с коефицијентом варијације,  $cv=0,80$ , по груписаним секторима КД (2010): А, В–F, G, H, I, J, L, M, N и P–S. У просеку је, у сваком од квартала, детектовано око 11 екстрема са пондерима већим од један.

<sup>2)</sup> Bethel, J. "Sample allocation in multivariate surveys". *Survey methodology*, 15 (1989): 47–57.

Оцене ланчаних индекса (текући квартал / претходни квартал), као и годишњих индекса (текући квартал / исти квартал претходне године), једноставно су одређене – као количник одговарајућих оцена тотала. Оцене грешака ових индекса израчунате су као грешке количника по следећем методу:

- коришћени су подаци само оних јединица које су у реализованом узорку у оба периода;
- стратификација и број јединица по стратумима у оквиру преузети су из текућег квартала;
- делатност и територијална припадност јединица такође су преузети из текућег квартала;
- за јединице које су претрпеле трансформацију (дезинтеграцију, интеграцију и сл.) у периоду од претходног до текућег квартала, резултати су исказани по структури јединица у текућем кварталу.

Наведене претпоставке су потребне јер је могуће да неке јединице промене делатност из квартала у квартал, да промене стратум од једне до друге године или да претрпе трансформације. Израчунавање се може спровести и својењем на претходно стање, а постоје и други начини за оцену ових грешака.

Претходни резултати односе се на текући квартал и израчунавају се непосредно након прикупљања и логичке контроле података.

Коначни резултати односе се на сва четири квартала и израчунавају се након претходне обраде четвртог квартала. У коначној обради, за јединице за чију је делатност констатовано да је различита од првобитне делатности (према СПП-у), промене делатности су спроведене у свим кварталима и усаглашене са делатношћу у четвртом кварталу. Ова делатност се користи за доменско оцењивање параметара по областима и секторима КД (2010).

Осим тога, за јединице које су одбиле да попуне упитник, нису нађене на адреси или је непознат разлог одговора, процењени су (импутирани су) подаци за приходе, расходе, залихе и број запослених под условом:

- да је јединица међу највећим пописним јединицама које су обележене при формирању оквира;
- да је међу 100 највећих по приходу у бар једном од осталих квартала 2012. или у бар једном кварталу 2011;
- да је међу детектованим јединицама са екстремним пондерисаним вредностима прихода у бар једном од осталих квартала 2012. или у бар једном кварталу 2011.

Примењени метод процена за укупне приходе и расходе и за број запослених је детерминистички. У коначној обради коришћени су административни подаци (завршни рачуни 2012) и подаци истраживања СБС-03 из осталих квартала 2012. и квартала 2011, у зависности од тога који су подаци расположиви. У случају да су расположиви подаци из завршних рачуна јединице, они су сведени на кварталне податке према структури, по кварталима из претходних резултата истраживања СБС-03 за 2012. У осталим случајевима процене су кориговани подаци из неког квартала 2012. или 2011.

За процену различитих облика прихода и расхода коришћена је структура тих прихода/расхода из одговарајућег квартала претходне обраде.

Залихе су процењене, у зависности од расположивих података, према подацима јединице из претходног односно наредног квартала. У коначној обради, за процену залиха на почетку првог квартала коришћени су подаци завршних рачуна за 2011, а за процену залиха на крају четвртог квартала коришћени су подаци завршних рачуна за 2012.

У сваком од квартала процењени су подаци за око 20 јединица узорка.

### 3. Реализација узорка

Реализација узорка у коначној обради по регионима и по секторима КД (2010) дата је у табелама 2 и 3. Као што се види, нема знатних разлика из квартала у квартал. Укупна реализација узорка је око 84%. Најмања реализација узорка је за Београд (око 75%), у регионима Шумадије и Западне Србије и Јужне и Источне Србије је око 90%, а највећа је у Региону Војводине, и то око 94%. При томе треба имати у виду да је планирани узорак за Београд већи него за друге територије и да је Завод за информатику и статистику Града Београда био далеко више оптерећен у прикупљању података од осталих регионалних одељења. Од укупно 2873 јединице у узорку у четвртом кварталу, 166 је одбило да одговори, 99 нису нађене на адреси, 17 је угашено, 66 мирује, 40 је у стечају, а за 254 јединице разлог неодговора остао је непознат. Од 2358 јединица у реализованом узорку, за 21 јединицу подаци су процењени.

Табела 2. Реализација узорка по регионима и кварталима, 2012.

	Реализација узорка (%)			
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
<b>Република Србија</b>	<b>84,7</b>	<b>84,3</b>	<b>83,5</b>	<b>82,1</b>
Београдски регион	76,6	76,6	75,1	72,9
Регион Војводине	94,7	93,5	93,5	92,8
Регион Шумадије и Западне Србије	91,3	91,7	91,3	90,5
Регион Јужне и Источне Србије	90,0	88,5	88,1	88,5
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...

Посматрано по секторима, реализација узорка најмања је у сектору Остале услуге (76%), а највећа у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (90%) и Индустрија и грађевинарство (89%).

Табела 3. Реализација узорка по секторима делатности и кварталима, 2012.

## Република Србија

	Реализација узорка (%)			
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Укупно	<b>84,7</b>	<b>84,3</b>	<b>83,5</b>	<b>82,1</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	90,5	90,5	89,7	88,9
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	89,7	89,4	88,7	87,2
Услуге	80,3	79,9	78,9	77,5
Трговина	85,7	86,0	85,7	84,3
Саобраћај и складиштење	84,4	88,5	86,5	81,3
Услуге смештаја и исхране	83,7	87,0	80,4	79,3
Информисање и комуникације	79,0	79,9	79,0	78,1
Пословање некретнинама	84,7	79,7	81,4	78,0
Остале услуге <sup>4)</sup>	77,5	75,7	75,1	74,2

Прецизност оцене мери се стандардном грешком оцене, квадратним кореном варијансе. Уз претпоставку да се расподела оцене може апроксимирати нормалном расподелом, често се прецизност оцене приказује интервалима поверења. Тако се за 95-процентни интервал поверења<sup>5)</sup> границе интервала израчунавају на следећи начин:

$$\hat{Y} \pm 1,96 \cdot \left[ \hat{V}(\hat{Y}) \right]^{1/2},$$

где је  $\hat{Y}$  оцена параметра популације (нпр. тотала или количник), а  $\hat{V}(\hat{Y})$  оцена варијансе.

У табелама 4 и 5 дате су оцене стандардних грешака оцена годишњих и ланчаних индекса за пословне приходе и расходе по секторима делатности. На величину ових оцена утичу разни фактори, као што су: реализација узорка, редизајн узорка, економска кретања, промене делатности и трансформације предузећа.

Оцене стандардних грешака годишњих индекса за пословне приходе и расходе крећу се од 1,8 за пословне расходе I квартала до 7,8 за пословне расходе IV квартала.

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

<sup>5)</sup> 95-процентни интервал поверења за параметар  $A$  је случајни интервал  $a \pm 2 \cdot [v(a)]^{1/2}$ , где је оцена  $a$  параметра, а  $v(a)$  оцена њене варијансе. Интервал садржи праву вредност параметра са вероватноћом приближно једнакој 0,95 (у смислу да интервали поверења, конструисани на основу случајних узорка истог обима изабраних према датом плану, у 95% случајева садрже праву вредност непознатог параметра). Ова карактеристика интервала поверења важи под условом да је оцена  $a$  непристрасна и да има апроксимативно нормалну расподелу, као и да постоји конзистентна оцена  $v(a)$  варијансе  $V(a)$ . Sarndäll, C.E, B. Swensson, J. Wretman (1992).

**Табела 4. Стандардне грешке годишњих кварталних индекса пословних прихода и расхода у Републици Србији, 2012.**

	I квартал 2012 I квартал 2011		II квартал 2012 II квартал 2011		III квартал 2012 III квартал 2011		IV квартал 2012 IV квартал 2011	
	приходи	расходи	приходи	расходи	приходи	расходи	приходи	расходи
<b>Укупно</b>	<b>2,1</b>	<b>1,8</b>	<b>3,3</b>	<b>2,6</b>	<b>4,1</b>	<b>5,0</b>	<b>7,3</b>	<b>7,8</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	6,4	5,8	5,9	5,7	7,8	6,2	7,9	5,9
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	3,4	2,9	3,6	2,9	7,0	9,4	15,2	16,1
Услуге	2,5	2,4	5,5	4,4	4,7	5,2	2,0	1,8
Трговина	2,7	3,3	6,1	6,0	2,8	2,8	2,4	2,3
Саобраћај и складиштење	3,4	2,9	7,3	7,7	4,6	6,0	1,9	2,3
Услуге смештаја и исхране	4,6	3,7	2,2	1,9	9,3	10,2	10,2	9,7
Информисање и комуникације	2,5	3,1	2,8	4,4	3,6	6,7	4,7	8,0
Пословање некретнинама	3,1	6,8	9,9	16,9	15,0	11,9	18,4	13,0
Остале услуге <sup>4)</sup>	15,9	7,0	26,6	6,4	17,2	20,1	7,8	7,1

У табели 5 исказане су границе 95-процентних интервала поверења за годишње индексе пословних прихода и расхода. Статистички је значајан раст пословних прихода и расхода у првом кварталу 2012. и пад пословних расхода у другом кварталу 2012. у односу на исте кварталне 2011. За остале пословне приходе и расходе квартала 2012, у односу на исте кварталне 2011, не може се закључити ни раст ни пад (доња граница је испод 100, а горња изнад 100).

**Табела 5. Границе 95-процентних интервала поверења годишњих кварталних индекса пословних прихода и расхода у Републици Србији, 2012.**

	I квартал 2012 I квартал 2011		II квартал 2012 II квартал 2011		III квартал 2012 III квартал 2011		IV квартал 2012 IV квартал 2011	
	доња граница	горња граница	доња граница	горња граница	доња граница	горња граница	доња граница	горња граница
Пословни приходи	101,2	109,4	86,5	99,6	99,0	114,9	90,0	118,4
Пословни расходи	103,1	110,2	91,3	101,6	94,8	114,4	87,7	118,2

Оцене стандардних грешака ланчаних индекса пословних прихода и расхода ниже су од годишњих. Оцене се крећу од 1,5 за пословне приходе и расходе I квартала до 2,3 за пословне расходе III квартала.

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

**Табела 6. Стандардне грешке ланчаних кварталних индекса пословних прихода и расхода у Републици Србији, 2012.**

	I квартал 2012 IV квартал 2011		II квартал 2012 I квартал 2012		III квартал 2012 II квартал 2012		IV квартал 2012 III квартал 2012	
	приходи	расходи	приходи	расходи	приходи	расходи	приходи	расходи
	<b>Укупно</b>	<b>1,5</b>	<b>1,5</b>	<b>1,6</b>	<b>1,9</b>	<b>2,1</b>	<b>2,3</b>	<b>1,8</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	5,2	4,4	6,4	5,2	8,7	9,5	5,6	6,1
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	1,4	2,2	2,0	1,9	2,1	2,4	2,0	1,9
Услуге	2,7	2,3	2,4	3,1	3,5	3,7	3,0	3,3
Трговина	3,8	3,3	2,9	4,2	5,0	5,2	4,0	4,2
Саобраћај и складиштење	4,4	3,4	6,6	5,2	2,3	1,8	5,0	2,2
Услуге смештаја и исхране	7,9	6,5	5,1	7,0	5,9	8,1	6,1	4,2
Информисање и комуникације	3,9	5,8	1,7	2,0	2,1	2,4	2,4	3,3
Пословање некретнинама	7,5	6,4	14,7	21,7	10,3	11,0	10,9	3,7
Остале услуге <sup>4)</sup>	9,1	4,1	7,6	5,5	2,8	2,9	7,9	10,4

У табели 7 приказане су границе 95-процентних интервала поверења за ланчане индексе пословних прихода и расхода. За пословне приходе и расходе може се констатовати да постоји раст у II и III кварталу у односу на претходни квартал и пад у I и IV кварталу у односу на претходни квартал.

**Табела 7. Границе 95-процентног интервала поверења ланчаних кварталних индекса пословних прихода и расхода у Републици Србији, 2012.**

	I квартал 2012 IV квартал 2011		II квартал 2012 I квартал 2012		III квартал 2012 II квартал 2012		IV квартал 2012 III квартал 2012	
	доња граница	горња граница	доња граница	горња граница	доња граница	горња граница	доња граница	горња граница
	Пословни приходи	77,1	82,7	109,6	115,8	102,3	110,5	79,9
Пословни расходи	75,5	81,4	105,6	113,2	100,6	109,4	83,0	91,1

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

## Део II: Резултати истраживања СБС-03 за 2012. годину

### 1. Резултати истраживања

У овој публикацији приказани су неки од основних резултата Кварталног структурног истраживања о пословању привредних друштава (СБС-03) за 2012. годину. При том је неопходно поново истаћи неколико врло важних чињеница:

- Обухваћена су привредна друштва и друга правна лица тржишно оријентисана, која су по свом функционисању сврстана у нефинансијску пословну економију.
- Привредна друштва су разврстана према претежној делатности (за извештајну јединицу у целини).
- Основни извори података за попуњавање извештаја јесу књиговодствена евиденција привредних друштава (финансијско и погонско књиговодство) и остале евиденције (пореска, кадровска) и обрачуни. С обзиром на то да привредна друштва, у великом броју случајева, у моменту попуњавања обрасца немају прокњижене тражене вредности, календарски извештајни квартали и књиговодствено приказане вредности не поклапају се у потпуности.
- Подаци су дати у текућим ценама, тј. није искључен утицај повећања цена (инфлација).
- Ови подаци пружају могућност детаљне анализе динамике пословања привредних друштава по секторима делатности.

#### 1.1. Пословни приходи

Табела 8. Годишњи квартални индекси пословних прихода у Републици Србији, 2012.

	I квартал 2012 I квартал 2011	II квартал 2012 II квартал 2011	III квартал 2012 III квартал 2011	IV квартал 2012 IV квартал 2011
<b>Укупно</b>	<b>105,3</b>	<b>104,8</b>	<b>106,9</b>	<b>104,2</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	92,5	105,0	96,6	90,9
Индустрија и грађевинарство	103,5	105,4	107,3	102,1
Услуге	107,8	104,3	107,6	107,2
Трговина	110,4	105,0	110,6	110,0
Саобраћај и складиштење	103,3	100,9	105,5	108,7
Услуге смештаја и исхране	117,2	113,7	126,6	132,3
Информисање и комуникације	103,2	99,5	106,0	98,4
Пословање некретнинама	98,9	103,3	90,0	82,6
Остале услуге	101,0	106,2	91,2	94,4

Годишњи квартални индекси пословних прихода у 2012. години бележе раст у свим кварталима. Највећи раст је забележен у трећем кварталу (за 6,9%), затим у првом (за 5,3%) и у другом кварталу (за 4,8%), док је у четвртом кварталу раст износио 4,2%.

У првом кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст забележен је у секторима Услуге смештаја и исхране (17,2%) и Трговина (за 10,4%), док је пад забележен у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 7,5%) и Пословање некретнинама (за 1,1%).

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

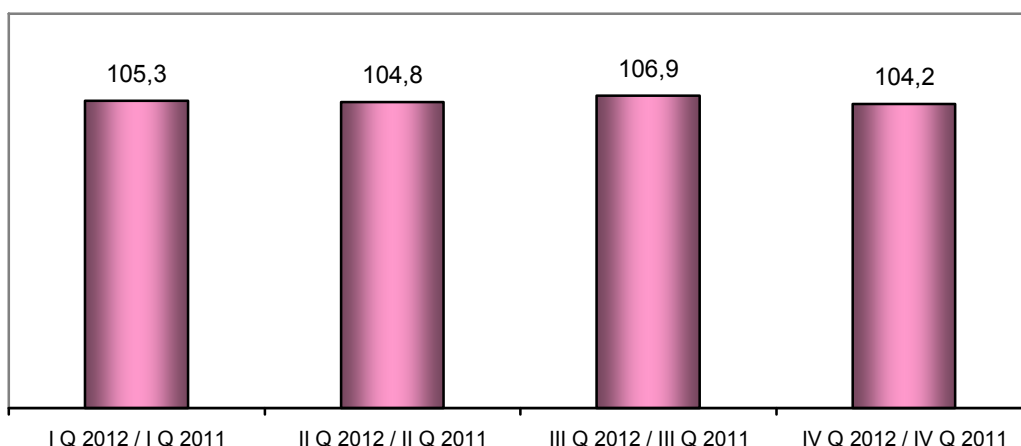
У другом кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст остварен је у секторима Услуге смештаја и исхране (за 13,7%) и секторима груписаним као Остале услуге (за 6,2%), док је пад забележен само у сектору Информисање и комуникације (за 0,5%).

У трећем кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст забележен је опет у сектору Услуге смештаја и исхране (за 26,6%) и у секторима груписаним као Индустрија и грађевинарство (за 7,3%), док је највећи пад забележен у сектору Пословање некретнинама (за 10%) и секторима груписаним као Остале услуге (за 8,8%).

У четвртном кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст поново је забележен у сектору Услуге смештаја и исхране (за 32,3%) и у сектору Трговина (за 10%), док је највећи пад забележен у секторима Пословање некретнинама (за 17,4%) и Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 9,1%).

**Графикон 1. Индекси пословних прихода у Републици Србији, 2012.**

– Квартал 2012. у односу на исти квартал 2011. –



**Табела 9. Ланчани квартални индекси пословних прихода у Републици Србији, 2012.**

	<u>I квартал 2012</u> IV квартал 2011	<u>II квартал 2012</u> I квартал 2012	<u>III квартал 2012</u> II квартал 2012	<u>IV квартал 2012</u> III квартал 2012
<b>Укупно</b>	<b>79,9</b>	<b>112,7</b>	<b>106,4</b>	<b>108,7</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	56,7	129,7	140,4	88,1
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	76,5	114,8	106,7	109,0
Услуге	85,1	110,0	103,9	110,3
Трговина	85,9	115,4	104,4	106,2
Саобраћај и складиштење	94,8	75,0	108,1	141,4
Услуге смештаја и исхране	108,1	114,3	105,9	101,2
Информисање и комуникације	82,4	110,5	107,7	100,4
Пословање некретнинама	72,8	110,1	112,5	91,6
Остале услуге <sup>4)</sup>	67,5	132,8	92,4	114,1

Посматрано из квартала у квартал (ланчани индекси), највећи раст пословних прихода остварен је у другом кварталу у односу на први квартал (за 12,7%), нешто мањи раст забележен је у четвртном у односу на трећи квартал (за 8,7%) и у трећем у односу на други квартал (за 6,4%), док је у првом кварталу забележен пад од 20,1%, у односу на четврти квартал претходне године.

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

У првом кварталу, у односу на четврти квартал претходне године, забележен је пад пословних прихода у свим секторима, осим у сектору Услуге смештаја и исхране, у којем је забележен раст (за 8,1%). Највећи пад регистрован је у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 43,3%), секторима груписаним као Остале услуге (за 32,5%) и Пословање некретнинама (за 27,2%).

У другом кварталу, у односу на први квартал, забележен је раст прихода у скоро свим секторима. Највећи раст имали су сектори груписани као Остале услуге (за 32,8%) и сектор Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 29,7%), док је једини пад забележен у сектору Саобраћај и складиштење (за 25%).

У трећем кварталу, у односу на други квартал, највећи раст забележен је у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 40,4%) и Пословање некретнинама (за 12,5%), док је пад забележен само у секторима груписаним као Остале услуге (за 7,6%).

У четвртном кварталу, у односу на трећи квартал, највећи раст забележен је у сектору Саобраћај и складиштење (за 41,4%) и у секторима груписаним као Остале услуге (за 14,1%), док је пад забележен само у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 11,9%) и Пословање некретнинама (за 8,4%).

**Табела 10. Структура пословних прихода у Републици Србији по секторима делатности и кварталима, 2012.**

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
<b>Укупно</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	2,9	3,4	4,5	3,6
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	44,3	45,2	45,3	45,4
Услуге	52,7	51,4	50,2	51,0
Трговина	34,9	35,8	35,1	34,3
Саобраћај и складиштење	8,4	5,6	5,7	7,4
Услуге смештаја и исхране	0,5	0,5	0,5	0,5
Информисање и комуникације	4,3	4,2	4,2	3,9
Пословање некретнинама	0,2	0,2	0,2	0,2
Остале услуге <sup>4)</sup>	4,4	5,2	4,5	4,7

Највеће учешће у пословним приходима имали су сектори груписани као услуге, а то су: Трговина; Саобраћај и складиштење; Услуге смештаја и исхране; Информисање и комуникације; Пословање некретнинама и Остале услуге. Учешће услуга креће се од 50,2% у трећем кварталу до 52,7% у првом кварталу.

Индустрија и грађевинарство су други по учешћу у пословним приходима. Њихово учешће по кварталима је уједначено и креће се од 44,3% у првом и другом кварталу до 45,4% у четвртном кварталу.

У оквиру сектора груписаних као услуге највеће учешће имају сектори Трговина (34,3%–35,8%) и Саобраћај и складиштење (5,6–8,4%).

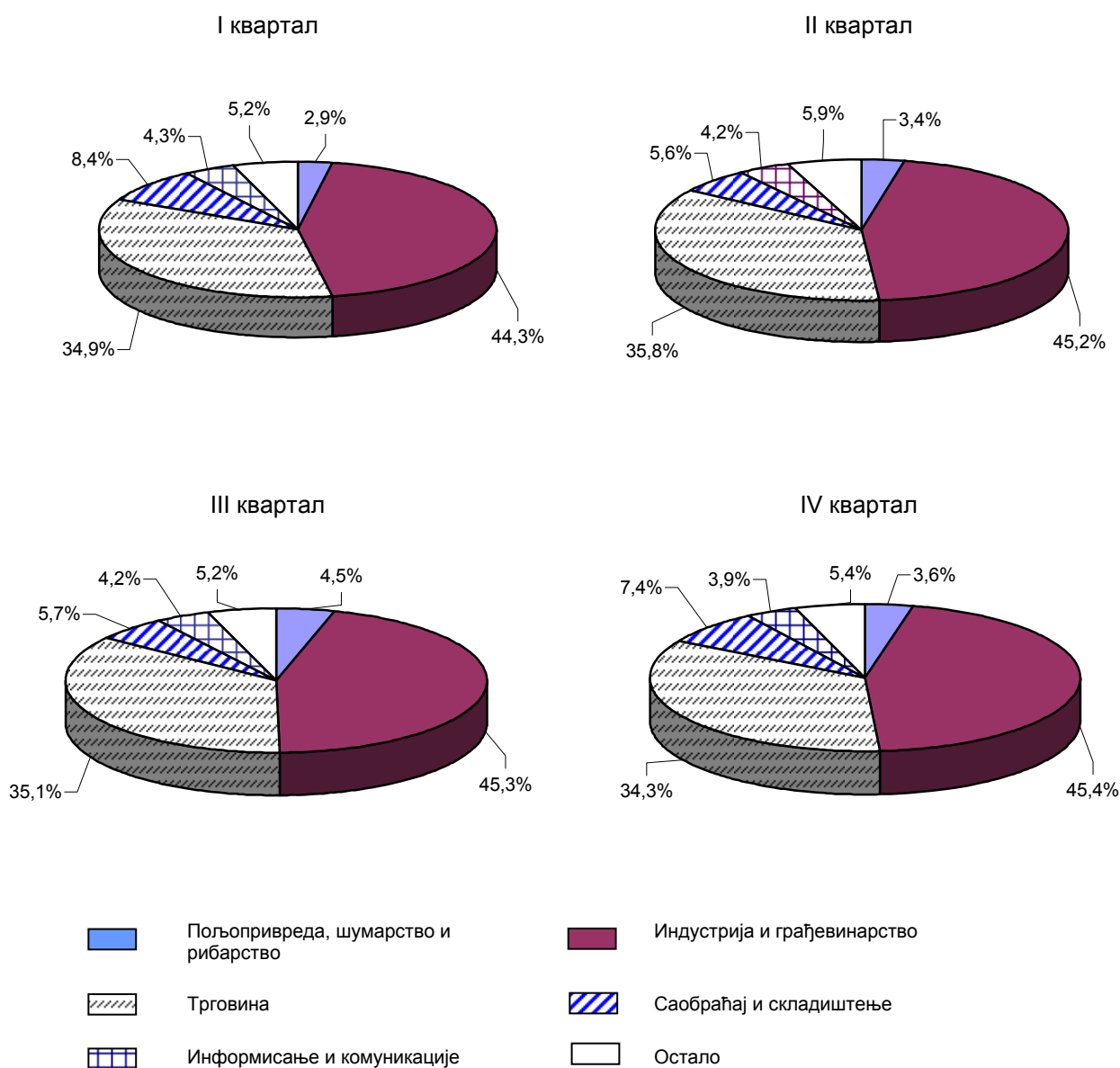
Учешће осталих сектора је знатно мање и варира од квартала до квартала, зависно од сезонског карактера пословања.

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.



Графикон 2. Структура пословних прихода у Републици Србији по секторима делатности и кварталима, 2012.



Табела 11. Структура пословних прихода у Републици Србији по елементима прихода и кварталима, 2012.

	Пословни приходи				
	укупно	приходи од продаје робе, производа и услуга	приходи од активирања учинака и робе	приходи од премија, субвенција, дотација и сл.	други пословни приходи
I квартал	100,0	97,6	0,6	0,7	1,1
II квартал	100,0	97,7	0,7	0,5	1,1
III квартал	100,0	97,7	0,6	0,6	1,2
IV квартал	100,0	96,8	1,1	0,9	1,2

У структури пословних прихода, посматрано по њиховим елементима и кварталима, убедљиво највеће учешће имају приходи од продаје робе, производа и услуга – просечно 97,4% (ово учешће се креће од 96,8% у четвртом кварталу до 97,7% у другом и трећем кварталу). Други пословни приходи (они који су остварени од закупнина, чланарина, тантијема, лиценцих накнада итд.) учествују у укупним приходима просечно 1,2% (ово учешће се креће од 1,1% у првом и другом кварталу до 1,2% у трећем и четвртом кварталу). Просечно учешће прихода од активирања учинака робе износи 0,8%, док је учешће прихода од премија, субвенција и дотација најмање – просечно 0,7%.

## 1.2. Пословни расходи

**Табела 12. Годишњи квартални индекси пословних расхода у Републици Србији, 2012.**

	I квартал 2012	II квартал 2012	III квартал 2012	IV квартал 2012
	I квартал 2011	II квартал 2011	III квартал 2011	IV квартал 2011
<b>Укупно</b>	<b>106,6</b>	<b>105,5</b>	<b>104,6</b>	<b>103,0</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	94,9	101,4	102,1	92,0
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	104,1	105,8	102,5	99,8
Услуге	109,5	105,6	106,6	106,8
Трговина	111,5	106,1	111,6	109,8
Саобраћај и складиштење	109,5	101,4	101,5	107,3
Услуге смештаја и исхране	115,1	121,8	126,9	113,7
Информисање и комуникације	101,8	98,3	102,4	93,8
Пословање некретнинама	100,4	95,7	72,5	94,8
Остале услуге <sup>4)</sup>	99,9	110,2	82,1	95,0

Годишњи квартални индекси пословних расхода у 2012. години бележе раст у свим кварталима. Највећи раст остварен је у првом кварталу (за 6,6%), затим у другом (за 5,5%), и у трећем (за 4,6%), док је у четвртом кварталу раст износио 3%.

У првом кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст забележен је у секторима Услуге смештаја и исхране (15,1%) и Трговина (за 11,5%), док је пад забележен у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 5,1%) и Остале услуге (за 1,1%).

У другом кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст остварен је у секторима Услуге смештаја и исхране (за 21,8%) и секторима груписаним као Остале услуге (за 10,2%), док је пад забележен само у секторима Пословање некретнинама (за 4,3%) и Информисање и комуникације (за 1,7%).

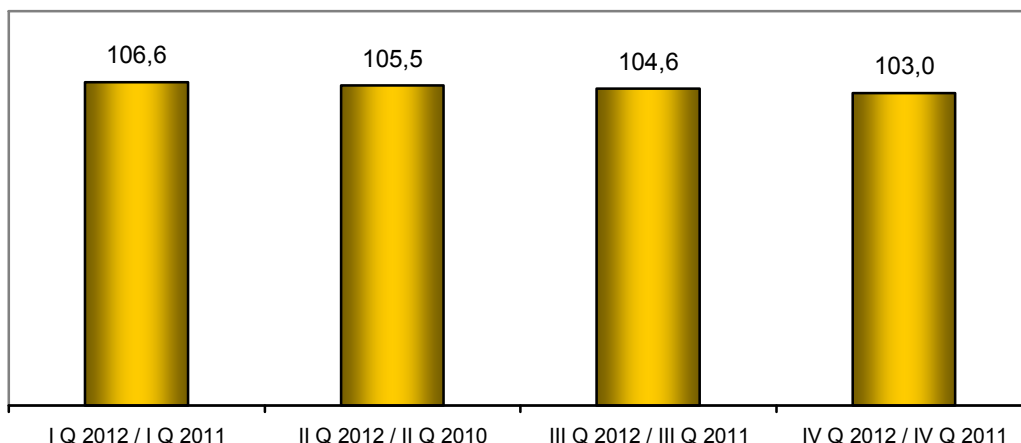
У трећем кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст забележен је опет у сектору Услуге смештаја и исхране (за 26,9%) и сектору Трговина (за 11,6%), док је пад забележен само у секторима Пословање некретнинама (за 27,5%) и секторима груписаним као Остале услуге (за 17,9%).

У четвртом кварталу, у односу на исти квартал претходне године, највећи раст поново је забележен у сектору Услуге смештаја и исхране (за 13,7%) и у сектору Трговина (за 9,8%), док је највећи пад забележен у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 8%) и Информисање и комуникације (за 6,2%).

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

**Графикон 3. Индекси пословних расхода у Републици Србији, 2012.**  
– Квартал 2012. у односу на исти квартал 2011. –



**Табела 13. Ланчани квартални индекси пословних расхода у Републици Србији, 2012.**

	I квартал 2012 IV квартал 2011	II квартал 2012 I квартал 2012	III квартал 2012 II квартал 2012	IV квартал 2012 III квартал 2012
<b>Укупно</b>	<b>78,4</b>	<b>109,4</b>	<b>105,0</b>	<b>114,3</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	58,3	128,6	133,4	92,0
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	73,1	110,0	103,7	119,7
Услуге	85,1	107,9	104,2	111,7
Трговина	87,4	113,2	105,5	105,1
Саобраћај и складиштење	95,2	71,3	105,8	149,4
Услуге смештаја и исхране	85,2	120,9	104,1	106,1
Информисање и комуникације	73,0	112,5	109,0	104,9
Пословање некретнинама	64,7	108,1	106,4	127,4
Остале услуге <sup>4)</sup>	64,4	132,0	89,7	124,6

Посматрано из квартала у квартал (ланчани индекси), највећи раст пословних расхода остварен је у четвртом кварталу у односу на трећи квартал (за 14,3%), нешто мањи раст забележен је у другом у односу на први квартал (за 9,4%) и у трећем у односу на други квартал (5%), док је у првом кварталу забележен пад од 21,6% у односу на четврти квартал претходне године.

У првом кварталу, у односу на четврти квартал претходне године, забележен је пад пословних расхода у свим секторима. Највећи пад забележен је у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 41,7%) и секторима груписаним као Остале услуге (за 35,6%), док је најмањи пад забележен у сектору Саобраћај и складиштење (за 4,8%).

У другом кварталу, у односу на први квартал, забележен је раст пословних расхода у скоро свим секторима. Највећи раст забележен је у секторима груписаним као Остале услуге (за 32%) и сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 28,6%), док је једини пад забележен у сектору Саобраћај и складиштење (за 28,7%).

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

У трећем кварталу, у односу на други квартал, највећи раст забележен је у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 33,4%), Информисање и комуникације (за 9%), док је пад забележен само у секторима груписаним као Остале услуге (за 10,3%).

У четвртном кварталу, у односу на трећи квартал, забележен је раст пословних расхода у скоро свим секторима. Највећи раст забележен је у сектору Саобраћај и складиштење (за 49,4%) и у сектору Пословање некретнинама (за 27,4%), док је једини пад забележен у сектору Пољопривреда, шумарство и рибарство (за 8%).

**Табела 14. Структура пословних расхода у Републици Србији по секторима делатности и кварталима, 2012.**

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
<b>Укупно</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
Пољопривреда, шумарство и рибарство	3,0	3,5	4,4	3,6
Индустрија и грађевинарство <sup>3)</sup>	43,4	43,6	43,1	45,1
Услуге	53,6	52,9	52,5	51,3
Трговина	36,9	38,2	38,4	35,3
Саобраћај и складиштење	8,8	5,7	5,8	7,5
Услуге смештаја и исхране	0,5	0,5	0,5	0,5
Информисање и комуникације	3,1	3,2	3,3	3,0
Пословање некретнинама	0,1	0,1	0,1	0,1
Остале услуге <sup>4)</sup>	4,3	5,2	4,4	4,8

Највеће учешће у пословним расходима, као и у пословним приходима, имали су сектори груписани као услуге: Трговина; Саобраћај и складиштење; Услуге смештаја и исхране; Информисање и комуникације; Пословање некретнинама и Остале услуге. Учешће услуга се креће од 51,3% у четвртном кварталу до 53,6% у првом кварталу.

Индустрија и грађевинарство су други по учешћу у пословним расходима. Њихово учешће се креће од 43,1% у трећем кварталу до 45,1% у четвртном кварталу.

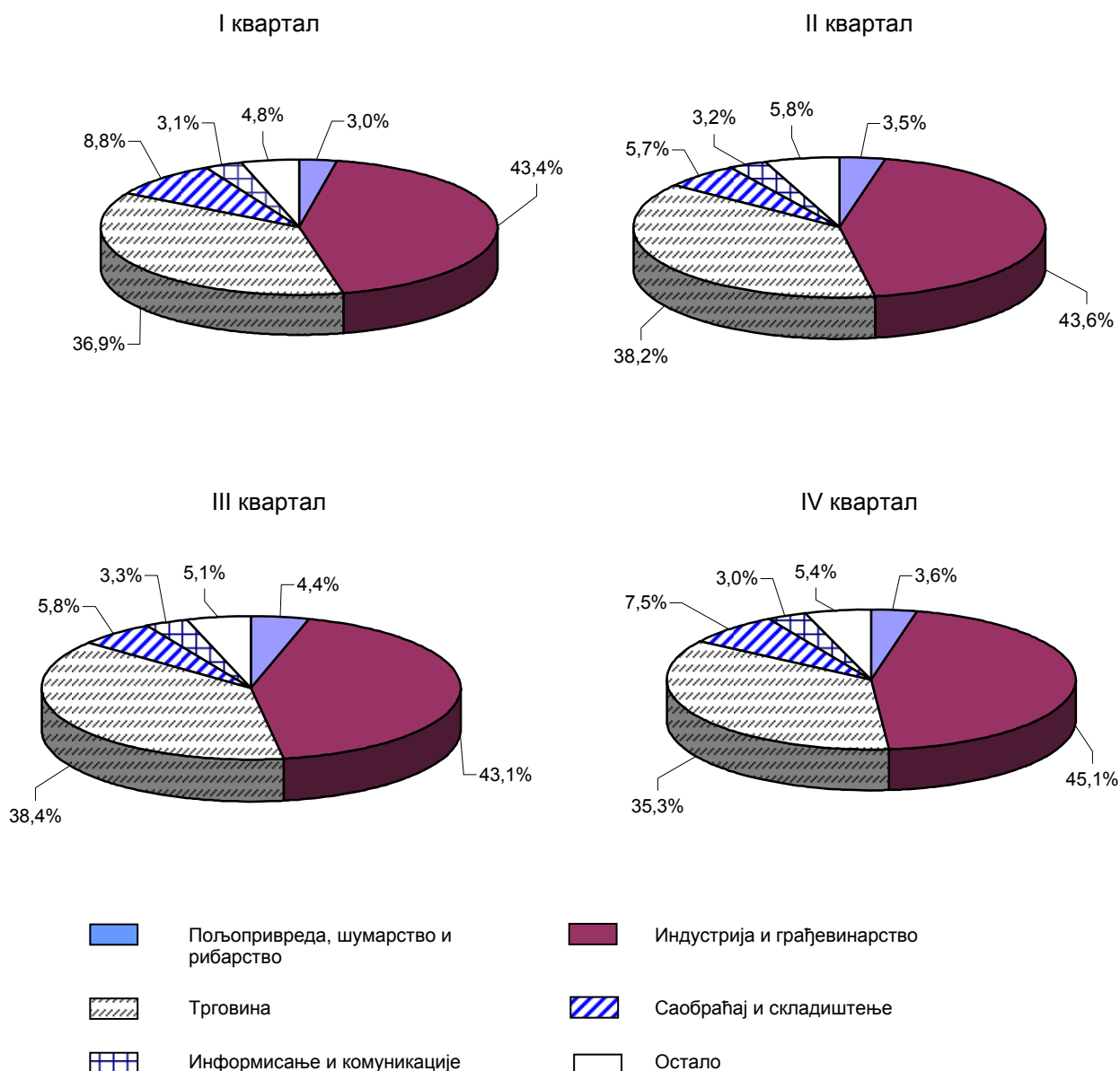
У оквиру сектора груписаних као услуге највеће учешће имају Трговина (35,3–38,4%) и Саобраћај и складиштење (5,7–8,8%).

Учешће осталих сектора је знатно мање и варира од квартала до квартала, зависно од сезонског карактера пословања.

<sup>3)</sup> Обухвата секторе: Рударство; Прерађивачка индустрија; Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром; Снабдевање водом и управљање отпадним водама и Грађевинарство.

<sup>4)</sup> Обухвата секторе: Стручне, научне, иновационе и техничке делатности; Административне и помоћне услужне делатности; Образовање; Здравствена и социјална заштита; Уметност, забава и рекреација и Остале услужне делатности.

Графикон 4. Структура пословних расхода у Републици Србији по секторима делатности и кварталима, 2012.



Табела 15. Структура пословних расхода у Републици Србији по елементима расхода и кварталима, 2012.

	Пословни расходи					
	укупно	набавна вредност продате робе	трошкови материјала	трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	трошкови производних услуга	нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и трошкова доприноса
I квартал	100,0	45,4	28,4	12,7	9,6	3,9
II квартал	100,0	44,0	28,2	12,9	10,8	4,1
III квартал	100,0	45,6	26,6	12,3	11,7	3,8
IV квартал	100,0	43,5	29,4	12,2	11,0	3,9

У структури пословних расхода, посматрано по њиховим елементима и кварталима, највеће учешће у укупном има набавна вредност продате робе – просечно 44,6% (ово учешће креће се од 43,5% у четвртном кварталу до 45,6% у трећем кварталу). Трошкови материјала учествују у укупним расходима просечно са 28,2% (највише су учествовали у четвртном кварталу: 29,4%, а најмање у трећем: 26,6%). Затим следе трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи са просечним учешћем од 12,5% и трошкови производних услуга са 10,8%, а најмање учешће имају нематеријални трошкови, осим трошкова пореза и доприноса, са просеком од 3,9%.

### 1.3. Инвестиције

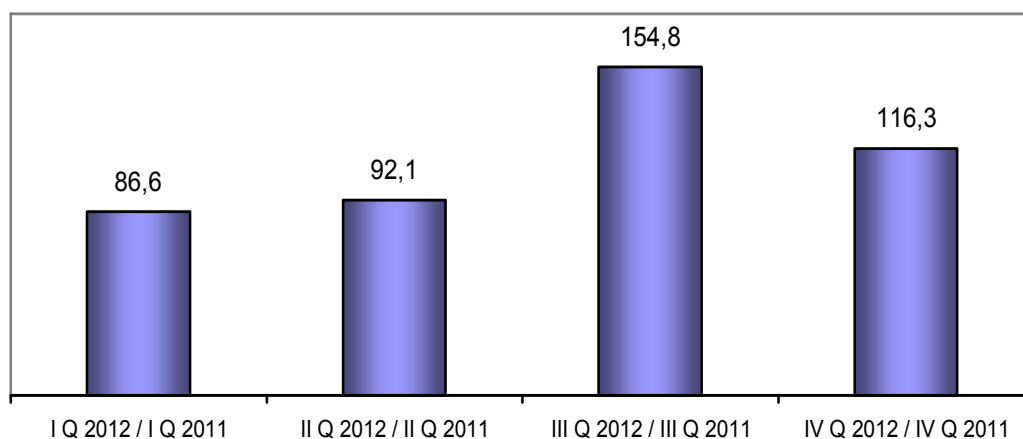
**Табела 16. Годишњи квартални индекси остварених инвестиција у материјална основна средства у Републици Србији, 2012.**

	$\frac{\text{I квартал 2012}}{\text{I квартал 2011}}$	$\frac{\text{II квартал 2012}}{\text{II квартал 2011}}$	$\frac{\text{III квартал 2012}}{\text{III квартал 2011}}$	$\frac{\text{IV квартал 2012}}{\text{IV квартал 2011}}$
<b>Укупно</b>	<b>86,6</b>	<b>92,1</b>	<b>154,8</b>	<b>116,3</b>
Грађевински радови	65,5	74,5	93,1	79,7
Опрема с монтажом	75,9	101,5	204,7	142,4
Основно стадо и дугогодишњи засади	3809,5	97,4	41,3	89,1
Земљиште	174,2	105,4	124,0	96,8

У 2012. години, у односу на 2011. годину, раст инвестиција у материјална основна средства забележен је у трећем (за 54,8%) и четвртном кварталу (за 16,3%), док је њихов пад забележен у првом (за 13,4%) и другом кварталу (за 7,9%).

**Графикон 5. Индекси остварених инвестиција у материјална основна средства у Републици Србији, 2012.**

– Квартал 2012. у односу на исти квартал 2011. –



**Табела 17. Ланчани квартални индекси остварених инвестиција у материјална основна средства у Републици Србији, 2012.**

	$\frac{\text{I квартал 2012}}{\text{IV квартал 2011}}$	$\frac{\text{II квартал 2012}}{\text{I квартал 2012}}$	$\frac{\text{III квартал 2012}}{\text{II квартал 2012}}$	$\frac{\text{IV квартал 2012}}{\text{III квартал 2012}}$
<b>Укупно</b>	<b>55,6</b>	<b>104,8</b>	<b>156,2</b>	<b>127,7</b>
Грађевински радови	38,0	112,3	138,9	134,6
Опрема с монтажом	51,0	136,2	165,3	124,0
Основно стадо и дугогодишњи засади	1550,4	5,0	38,4	300,5
Земљиште	162,4	28,4	129,7	161,9

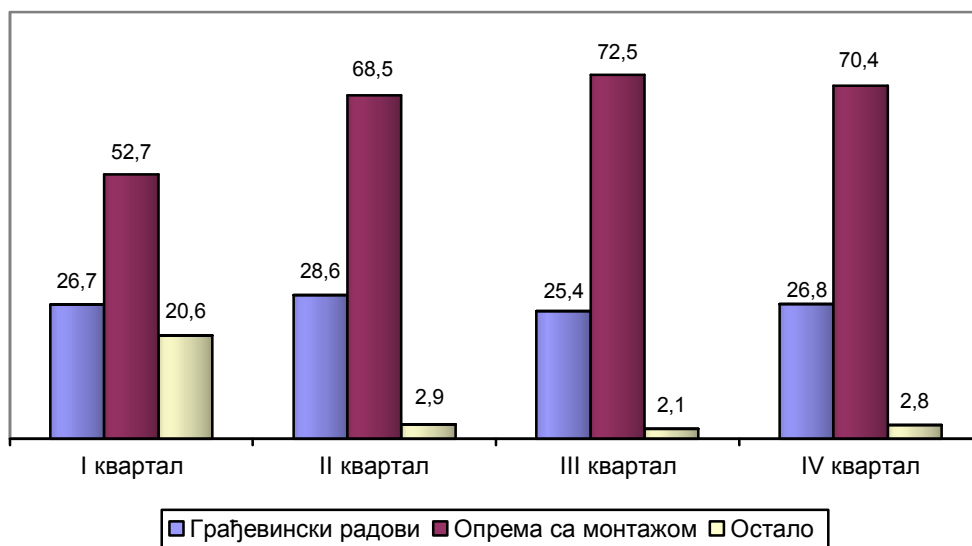
Посматрано из квартала у квартал (ланчани индекси), највећи раст инвестиција у материјална основна средства остварен је у трећем кварталу у односу на други квартал (за 56,2%) и у четвртом кварталу у односу на трећи квартал (за 27,7%). Нешто мањи раст забележен је у другом кварталу у односу на први квартал (за 4,8%), док је у првом кварталу, у односу на четврти квартал претходне године, забележен оштар пад од 44,4%.

**Табела 18. Остварене инвестиције у материјална основна средства у Републици Србији по техничкој структури, 2012.**

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
<b>Укупно</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
Грађевински радови	26,7	28,6	25,4	26,8
Опрема с монтажом	52,7	68,5	72,5	70,4
Основно стадо и дугогодишњи засади	12,1	0,6	0,1	0,3
Земљиште	8,5	2,3	1,9	2,4

Структура остварених инвестиција у сва четири квартала 2012. године релативно је стабилна. Учешће инвестиција у опрему с монтажом највеће је у трећем кварталу (72,5%), а најмање у првом кварталу (52,7%). Учешће остварених инвестиција у грађевинске радове највеће је у другом кварталу (28,6%), а најмање у трећем кварталу (25,4%). Учешће остварених инвестиција у земљиште износи у просеку 3,3%, а најмање је учешће остварених инвестиција у основно стадо и дугогодишње засаде (просечно 2,3%).

**Графикон 6. Техничка структура остварених инвестиција у материјална основна средства у Републици Србији по кварталима, 2012. (%)**



РУКОПИС ПРИПРЕМИЛЕ

**Гордана Замаклар и Олга Меловски Трпицац**

## **РЕДАКЦИЈА**

Руководилац: Зоран Јанчић

Чланови: Снежана Лакчевић, Сунчица Шестић, Олга Меловски Трпицац, Љиљана Ђорђевић,  
Љиљана Секулић и Драган Поповић

Лектура: Емилија Видановић

Израда графикона: Милан Шормаз

Технички уредник: Ирена Димић

CIP - Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд  
311 (497.11)

РАДНИ документ / Република Србија -  
Републички завод за статистику = Working  
Document / Republic of Serbia – Republic  
Statistical Office ; одговара Драган Вукмировић.  
- 1965, бр. 1- . - Београд (Милана  
Ракића 5) : Републички завод за статистику  
Србије, 1965- (Београд : Републички завод  
за статистику Србије). - 27 cm

ISSN 1820-0141 = Радни документ -  
Република Србија. Републички завод за  
статистику

COBISS.SR-ID 59835916

[www.stat.gov.rs](http://www.stat.gov.rs)

---

### **Издаје и штампа**

Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5  
Телефон: 011/2412-922; Телефакс: 011/2411-260  
Број страна: 24 • Тираж: 30